

Teisinės terminijos žodynis

2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo	
susijusių su santuoka	su santuokos nutraukimu, gyvenimu skyrium (separacija) ar santuokos pripažinimu negaliojančia
tėvų pareigomis	tėvų pareigų skyrimu, naudojimusi jomis, perdavimu, apribojimu ar atėmimu
teismas	valstybių narių institucijas, turinčias jurisdikciją bylose, patenkančiose į šio reglamento taikymo sritį pagal 1 straipsnį
teisėjas	tai teisėjas arba teisėjo įgaliojimams prilyginamus įgaliojimus turintis pareigūnas bylose, patenkančiose į reglamento taikymo sritį
valstybė narė	valstybes nares, išskyrus Daniją
teismo sprendimas	tai valstybės narės teismo paskelbtas sprendimas dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacija) ar santuokos pripažinimo negaliojančia ir teismo sprendimas, susijęs su tėvų pareigomis, nesvarbu, kaip tas sprendimas vadinamas, įskaitant potvarkį, įsakymą ar nutarimą
kilmės valstybė narė	valstybė narė, kurioje buvo priimtas vykdytinas teismo sprendimas
vykdymo valstybė narė	valstybė narė, kurioje prašoma vykdyti teismo sprendimą
tėvų pareigos	visos teisės ir pareigos, susijusios su vaiko asmeniu ar turtu, suteikiamos fiziniam ar juridiniam asmeniui teismo sprendimu, įstatymų nustatyta tvarka ar juridinę galią turinčiu susitarimu
tėvų pareigų turėtojas	kiekvienas asmuo, turintis tėvų pareigas vaikui
globos teisės	teisės ir pareigos, susijusias su vaiko priežiūra, ypač teisę nustatyti vaiko gyvenamąją vietą
bendravimo teisės	visų pirma teisę ribotam laikui nuvežti vaiką kitur negu yra jo nuolatinė gyvenamoji vieta
neteisėtas išvežimas ar negražinimas	vaiko išvežimas ar negražinimas tais atvejais, kai: a) tuo pažeidžiamos globos teisės, įgytos teismo sprendimu, įstatymų nustatyta tvarka ar juridinę galią turinčiu susitarimu pagal valstybės

	<p>narės, kurioje yra vaiko nuolatinė gyvenamoji vieta iki išvežimo ar negražinimo; ir</p> <p>b) jei išvežimo ar negražinimo metu globos teisėmis buvo faktiškai naudojamos drauge ar jų su niekuo nesidalijant arba jomis taip būtų naudojamos išvežimui ar negražinimui. Laikoma, kad globa yra įgyvendinama kartu, kai pagal teismo sprendimą ar įstatymų nustatyta tvarka vienas tėvų teisių turėtojas negali spręsti dėl vaiko gyvenamosios vietos be kito tėvų pareigų turėtojo sutikimo</p>
--	--

2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje	
išlaikymo prievolėms	išlaikymo prievolėms atsirandančioms iš šeimos santykių, tėvystės ar motinystės, santuokos ar giminystės
teismo sprendimas	valstybės narės teismo priimtas sprendimas dėl išlaikymo prievolių, neatsižvelgiant į tai, kaip tas sprendimas įvardijamas, įskaitant teismo nutartį, įsakymą, sprendimą ar vykdomąjį raštą, taip pat teismo pareigūno sprendimas dėl proceso išlaidų sumos nustatymo. VII ir VIII skyrių tikslas "tismo sprendimas" taip pat reiškia trečiojoje valstybėje priimtą sprendimą dėl išlaikymo prievolių
teisminis susitarimas	teismo patvirtintas arba teismo proceso metu sudarytas susitarimas dėl išlaikymo prievolių
autentiškas dokumentas	<p>a) dokumentas dėl išlaikymo prievolių, kuris kilmės valstybėje narėje buvo formaliai parengtas arba įregistruotas kaip autentiškas dokumentas ir kurio autentiškumas:</p> <p>i) grindžiamas parašu ir dokumento turiniu; ir</p> <p>ii) buvo nustatytas valdžios institucijos arba kitos tuo tikslu įgaliotos institucijos; arba</p> <p>b) susitarimas dėl išlaikymo prievolių, sudarytas su kilmės valstybės narės administracinėmis institucijomis arba jų patvirtintas</p>
kilmės valstybė narė	valstybė narė, kurioje atitinkamai buvo priimtas teismo sprendimas, patvirtintas ar sudarytas teisminis susitarimas ar parengtas autentiškas dokumentas
vykdymo valstybė narė	valstybė narė, kurioje prašoma vykdyti teismo sprendimą, teisinį susitarimą ar autentišką dokumentą
prašančioji valstybė narė	valstybė narė, kurios centrinė institucija perduoda prašymą pagal VII skyrių
prašomoji valstybė narė	valstybė narė, kurios centrinė institucija gauna prašymą pagal VII skyrių

2007 m. Hagos konvencijos Susitariančioji Valstybė	2007 m. lapkričio 23 d. Hagos konvencijos dėl tarptautinio vaikų ir kitokių šeimos išlaikymo išmokų išieškojimo (toliau – 2007 m. Hagos konvencija) Susitariančioji Valstybė, tiek, kiek minėta Konvencija taikoma Bendrijos ir tos valstybės santykiuose
kilmės teismas	teismas, priėmęs vykdytiną teismo sprendimą
kreditorius	fizinis asmuo, kuriam privaloma mokėti išlaikymo išmokas arba kuris reikalauja, kad jos būtų jam mokamos
skolininkas	fizinis asmuo, kuris privalo mokėti išlaikymo išmokas arba iš kurio reikalaujama, kad jis mokėtų išlaikymo išmokas
teismas	<p>ir valstybių narių administracines institucijas, turinčias kompetenciją išlaikymo prievolių srityje, jeigu tokios institucijos suteikia nešališkumo ir šalių teisės būti išklausytoms garantijas, ir jeigu jų sprendimai pagal valstybės narės, kurioje jos yra įsteigtos, teisę:</p> <p>i) gali būti apskūstas teisminei institucijai arba jos peržiūrėtas; ir</p> <p>ii) turi tokią pačią galią ir poveikį kaip ir teisminės institucijos sprendimas tuo pačiu klausimu.</p> <p>Šių administracinių institucijų sąrašas pateikiamas X priede. Tas priedas parengiamas ir keičiamas taikant 73 straipsnio 2 dalyje nurodytą valdymo procedūrą valstybės narės, kurioje yra įsteigta atitinkama administracinė institucija, prašymu.</p>
pilietybė	3, 4 ir 6 straipsnių tikslais, sąvoka pilietybė pakeičiama sąvoka „nuolatinė gyvenamoji vieta“ tose valstybėse narėse, kuriose ši sąvoka vartojama kaip susiejimo veiksnys šeimos teisės klausimais

2010 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1259/2010, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas santuokos nutraukimui ir gyvenimui skyrium taikytinos teisės srityje	
taikymo sritis	Šis reglamentas taikomas su teisės kolizija susijusiais atvejais santuokos nutraukimui ir gyvenimui skyrium
dalyvaujanti valstybė narė	reiškia valstybę narę, kuri pagal Sprendimą 2010/405/ES arba pagal sprendimą, priimtą vadovaujantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 331 straipsnio 1 dalies antra arba trečia pastraipa, dalyvauja tvirtesniame bendradarbiavime santuokos nutraukimui ir gyvenimui skyrium taikytinos teisės srityje
teismas	visas dalyvaujančių valstybių narių institucijas, turinčias jurisdikciją bylose, patenkančiose į šio reglamento taikymo sritį

2016 m. birželio 24 d. Tarybos reglamentas (ES) 2016/1103, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas jurisdikcijos, taikytinos teisės ir teismo sprendimų sutuoktinių turto teisinių režimų klausimais pripažinimo ir vykdymo srityje; ir

2016 m. birželio 24 d. Tarybos reglamentas (ES) 2016/1104, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų registruotų partnerysčių turtinių pasekmių klausimais pripažinimo ir vykdymo srityje

sutuoktinių turto teisinis režimas	visuma normų, susijusių su turtiniais santykiais tarp sutuoktinių ir jų santykiais su trečiaisiais asmenimis, atsirandančiais kaip santuokos ar jos nutraukimo pasekmė
susitarimas dėl sutuoktinių turto	bet kuris sutuoktinių ar būsimų sutuoktinių susitarimas, kuriuo jie nustato jiems taikomą sutuoktinių turto teisinį režimą
autentiškas dokumentas	dokumentas sutuoktinių turto teisinio režimo klausimu, oficialiai parengtas arba įregistruotas valstybėje narėje kaip autentiškas dokumentas, kurio autentiškumas: <ul style="list-style-type: none"> i) siejamas su parašu bei autentiško dokumento turiniu; ir ii) buvo nustatytas viešosios institucijos arba kitos tuo tikslu kilmės valstybės narės įgaliotos institucijos.
registruota partnerystė	bendrą dviejų asmenų gyvenimą reglamentuojantis teisinis režimas, numatytas teisėje, kurio registravimas yra privalomas pagal tą teisę ir kuris atitinka formalius teisinius reikalavimus, kurie pagal tą teisę taikomi jo sukūrimui
registruotos partnerystės turtinės pasekmės	visuma normų, reguliuojančių partnerių tarpusavio turtinius santykius ir jų santykius su trečiaisiais asmenimis, kurie atsiranda kaip teisinių santykių, sukurtų įregistravus partnerystę arba ją nutraukus, pasekmė
susitarimas dėl partnerių turto	partnerių ar būsimų partnerių susitarimas, kuriuo jie nustato savo registruotos partnerystės turtines pasekmes

1980 m. spalio 25 d. Hagos konvencija dėl tarptautinio vaikų grobimo civilinių aspektų	
Vaiko išvežimas ar laikymas laikomas neteisėtu	jei a) pažeidžiamos globos teisės, suteiktos asmeniui, institucijai ar kitai organizacijai atskirai ar kartu, pagal valstybės, kurioje vaikas nuolat gyveno prieš pat jį išvežant ar laikant, įstatymus; ir b) jei išvežimo ar laikymo metu tomis teisėmis buvo kartu ar atskirai naudojamosi arba būtų buvę naudojamosi, jei vaikas nebūtų išvežtas ar laikomas.
globos teisės	teisę rūpintis vaiku, visų pirma teisę nustatyti vaiko gyvenamąją vietą
teisė matytis su vaiku	teisę ribotam laikui išvežti vaiką į kitą vietą, kuri nėra jo nuolatinė gyvenamoji vieta

1996 m. spalio 19 d. Hagos konvencijos dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, pripažinimo, vykdymo ir bendradarbiavimo bylose dėl tėvų pareigų ir vaikų apsaugos priemonių, teritorijoje, jurisdikcija pagal šį straipsnį turi labiausiai atitikti vaiko interesus, jei toje trečiojoje valstybėje nagrinėti bylą pasirodo neįmanoma	
tėvų pareigos	tėvų valdžią ar bet koki analogišką valdžios santykį, nustatantį tėvų, globėjų ir kitų teisėtų atstovų teises, galias ir pareigas vaiko asmens ar turto atžvilgiu
priemonių apsaugoti vaiko asmenį ar turtą	a) tėvų pareigų priskyrimui, vykdymui, panaikinimui ar apribojimui bei jų perdavimui kitiems asmenims; b) globos teisėms, įskaitant teises, susijusias su rūpinimusi vaiko asmeniu, ir ypač su teise nustatyti vaiko gyvenamąją vietą, taip pat bendravimo su juo teisėms, įskaitant teisę paimti vaiką ribotam laikui iš jo nuolatinės gyvenamosios vietos į kitą vietą; c) globos, rūpybos ir analogiškoms institucijoms; d) asmens ar organizacijos, kurie turi rūpintis vaiko asmeniu ar jo turtu, atstovauti ar padėti vaikui, paskyrimui ir funkcijoms; e) vaiko įkurdinimui globėjo šeimoje ar institucinėje priežiūroje arba kafalos ar analogiškos institucijos teikiamai globai; f) atsakingo už vaiką asmens globos priežiūrai, kurią vykdo valstybės institucija; g) vaiko turto administravimui, išsaugojimui ar perleidimui.
vaiko išvežimas ar laikymas yra neteisėtas	jei: a) jis pagal valstybės, kurioje vaikas nuolatos gyveno prieš pat jo išvežimą ar laikymą, teisę pažeidžia asmeniui, institucijai ar kuriais nors kitai organizacijai individualiai ar bendrai paskirtas globos teises; ir

	b) išvežimo ar laikymo metu tomis teisėmis buvo faktiškai naudojamosi, individualiai ar bendrai, arba būtų buvę taip naudojamosi, jei vaikas nebūtų išvežtas ar laikytas.
--	---

2007 m. lapkričio 23 d. Hagos Konvencija dėl tarptautinio vaikų ir kitokių šeimos išlaikymo išmokų išieškojimo ir 2007 m. lapkričio 23 d. Hagos protokolą dėl išlaikymo prievolėms taikytinos teisės	
kreditorius	asmuo, kuriam privaloma mokėti išlaikymo išmokas arba kuris reikalauja, kad jos būtų jam mokamos
skolininkas	asmuo, kuris privalo mokėti išlaikymo išmokas arba iš kurio reikalaujama, kad jis mokėtų išlaikymo išmokas
teisinė pagalba	pagalba, reikalinga pareiškėjui sužinoti savo teises ir jomis pasinaudoti ir užtikrinanti, kad prašymai būtų visapusiškai ir veiksmingai išnagrinėjami prašomojoje valstybėje. Tokios pagalbos priemonės gali apimti teisinę konsultaciją, pagalbą pradedant bylą tam tikroje institucijoje, teisinį atstovavimą ir atleidimą nuo bylinėjimosi išlaidų
rašytinis susitarimas	susitarimas, užfiksuotas bet kurioje laikmenoje, kurioje pateikta informacija bus prieinama vėliau
susitarimas dėl išlaikymo	rašytinis susitarimas dėl išlaikymo mokėjimo, kurį i) kompetentinga institucija oficialiai parengė arba užregistravo kaip autentišką dokumentą; arba ii) kompetentinga institucija patvirtino, sudarė, užregistravo arba saugojo, ir kurį kompetentinga institucija gali peržiūrėti arba pakeisti.
apsaugos reikalingas asmuo	asmuo, kuris dėl pablogėjusių arba nepakankamų asmeninių gebėjimų nepajėgia savęs išlaikyti